

koje razen ponedeljka
in dneva po prazniku
vsak dan opredeljen.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obli. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Enostopna peti-
vrtica K 1'80, osmrtine
in zahvale po K 3'—, raz-
glasi in poslane vrtice po
K 2'50; večkrat objave po
dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna šte. stane
60 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 120, za pol
leta K 60, za četrt leta
K 30, za mesec K 10.
Za Nemčijo celo leto K 132,
za ostalo tujino in Ameriko
K 140. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

38 dni.

Beograd, 26. marca.

38 dni se drži že vlada Protić-Korošćeva, ki je slovesno povsod zatrjevala ob prevzemu vladnih poslov, da takoj odstopi. — ako ne bo mogla delati s parlamentom.

No — in kako je? Vlada Protić-Korošćeva nima večine, nima niti kvoruma. Doslej se je tolažilo lažnost s tem, da se je iz vladnih ustulo: neopredeljeni poslanci, Smolaka, Banjanin, Trinašić itd. bodo podpirali vlado... Res so tudi ti poslanci omogočili parkrat za silo »kvorum« — ali sedaj so pa tudi ti izjavili: Protić-Korošćevi vladi nobene kvoruma več!

V središču se je to oficijelno povedal g. Pečić in posledica je bila, da je sam minister Trifunović izjavil, da ni kvoruma in stari radikalec Čeda Kostić je tudi lokal, da ni kvoruma in da zato ni treba štetja...

Protić pa se še drži. Nekateri pravijo, da se sedaj drži še vlade kot klop kože g. Korošec, ki se silno boji konca glorijske. Protiću je namreč v sredo ponoči umrla žena Jelčava, v sredo česar je že nekaj dni odtegnjen od političnega dela.

Blizu se konec vlade Protić-Korošćeva. A kaj vidimo? — Ali se spominjate, kako so »Slovenec« in »Večerni List« in njima podobni žurnali lagali o novih imenovanjih uradnikov — takrat, ko je imelo demisijsirati Davidovičevu ministrstvo? Gotovo je še Vašim čitateljem znana ta ostudna pisava. Veste tudi, da ni bilo vse nič res. Sedaj pa? Včeraj je podpisal na predlog vlade regent velike ukaze, in sicer: velik ukaz, s kojim se premeščuje, povišuje in na novo postavlja velikansko število vladnih pristajev za uradniške in diplomatske službi. Bosanski hofrat Čerović je imenovan — za generalnega konzula na Dunaju. Pašičev sin, Radomir Pašić, ki ni dovršil nobene šole in je znan iz grde platniške afele, pa je imenovan za talnika četrtega razreda...

Vprašali bi samo gosp. Korošca in njegove žurnale, kako morelo opravičiti tako — korupcijo in tako razsipanje državnega denarja?...

Pismo iz Beograda. 26. marca 1920.

V slovenskih časopisih je bilo že večkrat čitati o dragini, ki vlada v Beogradu. Zelo hudo trpe pod pezo te neznozne dragine oni uradniki, poduradniki in uslužbenci, ki jih je država v Beograd poklicala, oziroma, ki so se prijavili, da bodo delali na uredbi državne administracije v Beogradu. Najhuje zlo seve pa te, ker ni dovoljno stanovanj in ker so najemniki izdani povsem na milost in nemilost svojim stanodavcem. Svoji čas, ko se je v narodnem predstavništvu razpravljalo o zakonu v varstvo najemnikov, je s. Anton Kristan opozarjal zbornico, naj se enak varstveni zakon splete tudi za podnaimnike, češ, najemnik bo sedaj zavarovan, plačal bo za stanovanje približno toliko kot pred vojno, ali sobo, ki to bo oddal podnaimniku, bo pa zaračunal silno drago, da bo dobil za eno sobo v enem mesecu toliko, kot bo dal za celo stanovanje v enem letu. No, zbornica se takrat s svojo Protić-Korošec-Pribičevićovo vlado ni ozirala na to Prešla je na »dnevni red«. Sedaj pa že silno bridko občuti potrebo podobnega zakona za Beograd. Zlasti odkar je prišlo sem okrog 7000 Rusov.

Beogradski uradniki in uslužbenci, ki smo se preselili sem, smo zato zelo hvaležni sodruhu Antonu Kristanu, da je te dni vložil tozadevno interpelacijo in z njo opozoril sedanjo vlado na razmere, v katerih živimo. Interpelacija nar. posl. sodruha Ant. Kristana se glasi:

Gospod predsednik ministrskega sveta!

Položaj uradnikov in uradnic, ki so bili ali premeščeni, ali drugače pri-

Izšel je tudi ukaz, ki ga je predložil regentu v podpis notranji minister g. Marko Trifunović, s kojim se 34 središnih načelnikov premesti, nekateri tudi se povišajo v večje range... Kakor pred volitvami... Korošec seve vidi v tem redno delo...

Prav zanimivo je še tole: V dobi, ko nam vsem mainka moke, tudi koruzne, je Protić-Korošćeva vlada ratificirala trgovinsko pogodbo — z Madžarsko, z ono Madžarsko, ki mori in ubija vse, kar ni po godu belemu teroru. Po tej trgovinski pogodbi daje naša država Madžarski: 4500 vagonov koruze iz žetve leta 1919, — 350 vagonov fižola — 500 vagonov pšenice, ki se morajo dati do 15. maja 1920 — 300 svinj. Vlada izdala v pogodbi — da bo, ako se razmere izpremenijo — dala Madžarom še 3000 vagonov pšenice oziroma moke in 20.000 prašičev ter 70 vagonov masti...

Prosim čitatelje »Napreja«, naj se spomnijo malo nazaj, kako so klerikalni časopisi pisali o prejšnji vladi, ki je pomagala stradalci nemško-avstrijski republiki, ko jo vodilo — socialni demokratje. Takrat so blinvali oženi in žepno na naše sodruge v vladi — sedaj pa so mirno dovolili reakcionarni, od celega sveta prezirani kruto-vladi Horthveji take količine hrane...

Mislim, da razumete potem lahko, da se gospodje reakcionari z gotovimi nameni drže z vsjo silo na vladi, četudi so izgubili vse njihove opore... Prele so vili njih trabantni, lagali, psovali, obrekovali... Sedaj — eto njih dela!

Tu v parlamentu se živahno razpravljalo o izidu volitev na Hrvaškem. »Slovenec« in »Večerni List« sta pisala o velikih zmagi klerikalcev v Tovarniku (v Sremu). Informirali smo se. Vse zlagano. V Tovarniku je bilo izvoljenih 12 odbornikov, od teh pripade sedem socialni demokratji, pet demokratom. Klerikalcem noben... Zlagali so se... In ljudje so brali — verjeli...

morani, da stopijo v službo države v Beogradu, je vsak dan slabši. In dogaja se čisto, da odhalajo najboljši uradniki zopet v one službe, kjer so bili popre. Življenski in stanovanjske razmere v Beogradu postajajo naravnost katastrofalne.

Oženjeni morajo večinoma živeti ločeno od družine, ker stanovanj za družino sploh ne morejo dobiti. Stanovanje za samca se s težavo dobi ali najemna varira med 150 in 400 dinarjev mesečno.

Hrana za samca, ki se v gostilni hrani, in to morajo po večini skoraj vsi, velja dnevno najmanj 15 dinarjev. In to nič posebnega. Zjutraj kava s kruhom velja 3 dinarje, kosilo opoldne najmanj 6 dinarjev (juha 50 para, meso s prikuho 2,50 dinarjev, močnata jed 2 dinarja, kruh in drugo 1 dinar) večerja stane zopet najmanj 6 dinarjev.

Prav tako so druge potrebščine silno drage. Pranje spodnje obleke in robcev: večji komad 2 dinarja, manjši komad 1 dinar. Brivec zahteva za britje 2 dinarja.

S plačo, ki jo dobi, recimo kakšen sekretar 3. klase ali kakšen še nižji v rang, se stanu primerno ne more izahati. Kdor pa mora še za družino, od kole ločeno živl. skrbeti, ta je pa naravnost revež. In umevno je, da hrepeni po tem, da more oditi čimprej iz Beograda.

Zadnji čas, ko se te pomnožilo prebivalstvo Beograda še s tisoči ruskih beguncev, so se stanovanja, zlasti sobe silno podražile. Gospodine vedno povišujejo stanarino in kažejo na Ruse, češ ti plačajo kolikor hočejo.

V interesu države in njene dobre administracije mora biti, da prideto v Beograd dobri, pravzaprav najboljši uradniki in da ti uradniki tudi na svojem mestu ostanejo. Zato je treba poskrbeti, da dobi uradništvo dobra in cena stanovanja ter cenene prehrane.

Vprašamo gospoda ministrskega predsednika.

a) Ali mu je položaj v Beograd priseleneza državnega uradnika že znan?

b) Ali je voljan storiti, kar se le da, da se omogoči v Beograd priseljenemu uradništvu cenena prehrana?

c) Ali je voljan poskrbeti, da se ne bo odiral tega uradništva z visokimi najemninami in

d) Ali je voljan poskrbeti za to, da se postavi v Beogradu v najkrajšem času uradniške hišice, v katerih bi uradniki dobili primerna in cenena stanovanja?

V Beogradu, 25. marca 1920.

To interpelacijo s. Antona Kristana sporočamo zato, da bodo uradniki in uslužbenci, ki jih se hoče prenesti sem v Beograd, vedeli, kako te tu in da se bodo vedeli ravnati. Dobro pa je tudi, da zve Slovenija, kako se nam godi in kako nas znaio — odirati.

Dr. O.

POSOLJO V FRANCII.

LDU, Beograd, 27. Na zahtevo finančnega ministrstva nam je francoska vlada stavila sporazumno z angleško vlado 15 milijonov frankov pri francoskih bankah na razpolago. Ta kredit je del posojila 50 milijonov frankov, ki ga nam dasta francoska in angleška vlada.

TISKANJE BANKOVCEV.

LDU, Beograd, 27. »Politika« poroča, da se je po poslednjih poročilih izdelalo novih bankovcev v Parizu za 2 milijardi, 9 milijonov dinarjev, v Zagrebu za 191.638.500 dinarjev in v Pragi za 440 milijonov dinarjev, torej skupno za 2.645.658.500 dinarjev.

OTROBI SO ŠE.

LDU Beograd, 27. Centralna uprava je odstopila ministrstvu za prehrano v svrhu preskrbe posameznih krajev 15 vagonov slanine in 50 vagonov koruze, ministrstvu za promet za pečuske rudnike 2 in pol vagona slanine, beogradski občini vagon masti, vojnomu ministrstvu 100 vagonov moke in Gospodarski zvezi v Ljubljani 100 vagonov otrobov.

DELO VLADE.

LDU Beograd, 27. Vojni minister je v sporazumu z ostalimi ministri odredil, da se ne more nobena oseba sprejeti v državno službo, dokler ni zadostila svojim vojaškim obveznostim.

ŽELEZNIŠKA PROGA NIŠ-KNJJEŽEVAC.

LDU Beograd, 26. Iz začetka naše države se dela na gradnji predora na železniški progi Niš-Knjaževac, ki bi imela biti gotova jeseni 1915, toda so jo Bolgari razdejali. Proga bo letos težko gotova.

GOSPODARSKA POGAJANJA MED GRŠKO IN SHS.

LDU, Beograd, 26. Grška vlada se je začela pogajati z našo vlado o izvozu gotovega kontingenta goveje živine v Grčijo. Oženem je prosila, da bi naša vlada proučila vraščanje glede polaganja drugega tira na glavni progi do grške meje, ker sedanja proga ne zadostuje prometu med obema sosednjima državama.

PRESKRBA AVSTRIJE Z ŽITOM.

LDU, Dunaj, 28. (ČTU.) Ameriški senat je družbo za dobavo žita v Zedinjenih državah pooblastil, da dobavi avstrijski vladi 200.000 ton pšenične moke. Anglija je izjavila, da je pripravljena kreditirati stroške za prevažanje in za zavarovanje ter

preskrbeti potrebni prostor na ladiah. Prvo pošiljavo moke pričakujejo v Trstu proti koncu aprila. V središču velike potozke pšenične akcije entente in z ozirom na doslej obljubljene pošiljave žita iz inozemstva je popolnoma zagotovljena preskrba z žitom do septembra.

DELAJSKI PROTEST V GRADCU.

LDU, Gradec, 26. Danes dopoldne in popoldne so prišle k deželni vladi večje množine tovarniških delavcev in delavk, da bi se vnovič pritožili radi slabega prehranjevanja. Člani deželne vlade in deželne sveta so dali delavskim odposlanstvom pojasnilo o splošnem stanju preskrbovanja živil. Popoldne je prihrumela na deželno vlado množica moških in ženskih, vdira burno v uradne prostore deželne vlade, poškodovale nekaj steklenih vrat in se proti namestniku deželne glavarja dr. Ahrerliu, ki je sprejel delavce namesto službenoodstotnega deželnega glavarja dr. Rintelenia, in proti deželnemu svetniku Macholdu zelo vznemirjeno pritoževala. Na dvorišču deželne vlade so imeli nekateri govorniki nagovore. Treznejšim elementom se je posrečilo, množico mirno razkropiti.

REAKCIJA NA MADŽARSKEM.

LDU Budimpešta, 27. (ČTU.) Predsednik gospodske zbornice baron Jullitis Wlassics je poslal vladi memorandum, podpisan po 68 članih gospodske zbornice, kjer se poudarja, da tudi še danes pravno obstoja gospodska zbornica. Gospodska zbornica zahteva, da ostane njene zgodovinske pravice veljavne in da more kot upravičen činitelj upravnega zakonodajstva tudi še nadalje vršiti svoje delovanje.

ODANSKO.

LDU Varšava, 27. (DunKU-Brezlično.) Vrhovni zavezniški komisar je v prostem mestu Odanskem ustanovil mestni svet, ki bo izdajal navedbe z zakonito veljavo. Njegova naloga bo najti sredstva, ki jih potrebuje uprava.

KAPP PRIBEŽAL NA DANSKO.

LDU Berlin, 27. (DunKU-) »Acht-uh-Abendblatt« javlja iz Bazla: »Pressinformation« javlja iz Kodanija, da sta Kapp in Falkenhaufer dospela na Dansko.

PRODIRANJE RDEČE ARMADE.

LDU Moskva, 27. (DunKU-Brezlično.) V Kavkazu so zasedle rdeče čete mesto Majkop in petrolejsko središče Groznij. Nadalje so ujele rdeče čete s pomočjo zelene armade južno od Kubana pet kozakiških polkov.

AMERIŠKI SENAT IN WILSON.

LDU Berlin, 27. (ČTU.) Iz Londona poročajo: »Times« javljajo iz Washingtona, da je Wilson sklenil, izjaviti svoj veto proti morebitnemu senatnemu ukrepu, ki bi proglasil konec vojnega stanja med Zedinjenimi državami in Nemčijo.

Narodno predstavništvo.

Osemdeseta čila narodnega predstavništva je bila zopet zelo viharina. Po prečitanih zapisnika zadnje seje, katerega je moral vsled pomankljivosti na zahtevo posl. Pešiča talnik skunščine popraviti, sta se prečitati interpelaciji ss. Kristana in dr. Lončarja, druga o bednem stanju nižjih uradnikov v vseli državi. Minister Spolajković je govoril o jadranskem vraščanju. Ko je pričel na to govoriti posl. Pešič, ga je klerikalni posl. Oostinčar napadel in ga nazval izdajalca. V središču se je nastalo burno prerakanje, ker ni hotel Oostinčar preklicati žalitve. Po prazen nadaljnem prerakanju in zrubljanju časa se je pred prehodom na dnevni red zaključila seja, ker ni bilo zadostno število poslancev prisotnih in določila prihodnja na soboto.

Na sobotni 31. seji narodnega predstavništva je prečital predsednik izjavo predstavništva k jadranske mu vprašanju, ki je bila enoglasno sprejeta in ki se glasi: Začasno narodno predstavništvo naglašja ponovno nezastarlivo pravico našega naroda do samoodločbe na vsem njegovem neprekinjenem narodnem teritoriju in odobrava stališče, katero le vlada zavzela v svojem poslednjem odgovoru, ki ga je naša delegacija na mirovni konferenci izročila predstaviteljem Velike Britanije in Francije, ter je uverjeno, da bo tudi ta vlada, kakor njena predhodnica, tudi v bodoče neomajno vztrajala v obrambi življenjskih interesov naše države, ki so združeni z rešitvijo jadranskega vprašanja, tolnačec s tem solidarnost vsega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v tem vprašanju.

Novice.

Delavska zbornica in zakon o hišnem uslužbenstvu v Avstriji. Avstrijska republika je dobila dva nova zakona socialno politične vrednosti delavstvu v prid. Prvi ustanavlja delavske zbornice, s katerimi pridobi delavski razred novo ustavno oporo pospeševanju in zaščiti svojih interesov. Drugi pa urela odnose hišne služinčadi. Zadnji zakon je bil predmet hudih bojev med socialno-demokratskimi in meščanskimi zastopniki. Meščanske stranke nikakor niso mogle doumeti, da dosežejo hišne uslužbenke isto stopnjo delavnih odnosov kakor delavke v tovarnah itd. Zakon vseeno donaja hišnim delavkam znatne pridobitve in uspehe.

Nesreča v Ložu. V Ložu so se igrali na kurn blodov otroci. Kar eksplodirala granata. Trije otroci so bili mrtvi, več jih je na nevarno poškodovanih.

Proslava obletnice smrti prvega ukralinskega pesnika Tarasa Ševčenka. Se je izvršila minole dni na nadvse slovesen način po vsej Ukralini in sploh povsod, kjer stannlejo Ukralinci.

Odborova seja Osrednjega društva lesnih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo v Ljubljani bo v torek, dne 30. marca t. l. takoj po dela v društvenih prostorih. Dnevni red tako važen. Polna udeležba dolžnost! — Predsednik.

Dnevne vesti.

Škodljivci.

V težki prehranjevalni krizi živimo. Vzroki segajo daleč nazaj in so začelajto tam, ko je Protić-Korošćeva vlada dovolila svoobodno trgovino. Vemo, da se vsi resni ljudje trudijo, da bi se ta kriza čimprej odstranila. Navzlic temu pa se dobe pri nas ljudje, katerim je posebna zabava pri polnih skledah metati ljudem polena pod noge. Med temi ljudmi se nahajajo tudi uradniki »Jugoslavije«. Ti so se vrzli v zadnjem času zlasti na prašiče, o katerih pisarijo po svojih lačnih predalih cele krvave klobase. V središču članka »18 vagonov prašičev, smo se tozadevno informiral pri »Nakupovalni zadrugi« in prečeli sledeča poasnila: Kakor smo že imeli svoičasno priliko poasnila, je dobila naša zadruga svoičasno dovoljenje za izvoz večjega števila prašičev kot kompenzacijsko blago za uvožen sladkor in drugo špecerijsko blago. Na račun tega skoraj izčrpanega kontingenta je prišla v preteklem tednu partija prašičev, o kateri so bile obveščene vse inštanace. Izvoz je bil dovoljen ne samo zato, ker je bila cela zadeva v redu, temveč tudi zato, ker se je ljubljanski gospod župan, kateremu je bila dana partija na razpolago, izjavil, da je potrebna trga krta. Pripomnimo še to, da je »Nakupovalna zadruga« v zadnjem mesecu ponujala celo potom insektov pre-

kajeno svinjsko meso po 30 K kilogram, medtem ko je bilo tako meso povsod drugod veliko višje cene. Od tega mesa je dobil vsak kolikor je hotel. Tudi s slanino in mastjo so člani »Nakupovalne zadruge« preiskrbljeni. Stojimo na stališču, katero smo imeli že parkrat priliko zagovarjati: izvoz naj se kontroliira, uvoz tudi. Kompenzacije se naj dovolijo tistim, ki se tej kontroli podvržejo. »Nakupovalna zadruge« mirno lahko odpre svoje knjige in pokaže, kaj je izvozila in kaj uvozila — in po kakšnih cenah oddajala. Škodljivcev pa je, kdor v teh težkih časih hutska in zavija delstva.

Klerikalno gospodarstvo v Mostah.

Že dovolj smo pred vojno in po vojni pisali o koruptnem klerikalnem gospodarstvu v občini Moste pri Ljubljani. Po razpustu občinskega odbora lanskega leta je dogral gerent Ivan Jarc, da so nekateri klerikalni občinski svetovalci, zlasti Ivan Orehek, Alojzij Kocmur, sollicitator advokata dr. VI. Pegana in drugi, dali izplačati neke pravne stroške v znesku 435 K 40 v advokatu dr. VI. Peganu — iz občinske blaginje. Zadeva je bila sledeča: Vpokojeni železničar Anton Kováčič iz leta 1917, vložil pri ljubljanskem okrajnem sodišču proti klerikalnim občinskim odbornikom Ivanu Orehku, Alojziju Kocmuru in drugovom tožbo zaradi žaljenja časti, ker so ga v neki vlogi na okrajno glavarstvo zele očrnil. Kováčič je tožbo izgubil, ker ni mogel doprinesti dokaza resnice. Stroški te pravde so bili sodno odmerjeni na 372 K 24 v. Ker jih niso mogli od Kováčiča iztrgati, so jih kratkomaletni občinski gospodari izplačali iz občinske blaginje brez pravovelnega selnega sklepa. — Ko je po razpustu klerikalnega občinskega odbora zvedel Kováčič za nečedno korupcijo, je zadevo ogradil državnemu pravništvu, kratko: »Ker, kakor vidim, je pravda U VII. 986-17 že zastarana, ter ne morem tem sušterščilancem nič narediti, naznanjam samo, da so vse stroške, katere so plačali dr. Peganu, vzeli iz občinske blaginje v Mostah ter zakrivil golofljo. Državno pravništvo ni imelo povoda, da občinske svetovalce preganjati zaradi hudo delstva in krivice, pač pa se je čutil Alojzij Kocmur, sollicitator in bivši klerikalni občinski svetovalec v Mostah, žaljenega in je vložil tožbo proti A. Kováčiču. Pri razpravi dne 26. t. m. je okrajno sodišče opustilo Antona Kováčiča od obtožbe.

Proti pristranskemu prodajanju živil.

LDU. Deželna vlada je dobila poročilo, da oddalajo nekateri trgovci, prekupci in neopravičeni prodajalci živila in druge vsakdanje potrebščine le svojim strankarskim pristašem, oziroma, da jih ne marajo prodajati drugim ljudem. Ker je v sedanjih prehranjevalni krizi skrajno nemoralno in nedopustno tako postopanje, da bi živele nekatere plasti prebivalstva in stranke na račun drugih, je odredila deželna vlada vse potrebno, da se zadeve nemudoma preiščejo in krivci naistožijo kaznujejo.

Enketa o omejitvi rastoče dražine. Predsedništvo deželne vlade za Slovenijo sklicuje na 8. aprila 1920 in eventualno naslednje dni anketo v svrhu posveta o omejitvi dražine in drugih perečih gospodarskih vprašanj v deželnem dvorcu v Ljubljani, posvetovalna dvorana z nastopnim sporedom: 1. Kako bi se dala omejiti rastoča dražina, in sicer: 1. glede živin in splošnih gospodarskih potrebščin; 2. glede manufakturne blaga; 3. glede usnja; 4. glede kmetijskih gospodarskih potrebščin; 5. dopustni trgovski dobiček in 6. pobiranje tihotapstva in drugih izrodov v trgovini. II. Interpelacije in morebitni drugi predlogi gospodarskega značaja. Razprava bo lačna in občinstvo bo imelo prost dostop na glerito posvetovalnice k točkam t. 1. do 6. bodo predloženi enkete konkretni predlogi v razmotrivanje. Organizacije so vabljene, da odpošlejo po dva zastopnika. Začetek ankete dne 8. aprila ob 9. uri.

Mestni drobiž. Na opetovano vprašanja javlja mestni magistrat, da se drobiž mestne občine po 20 v. dobiva še vedno pri mestni blaginji ob običajnih uradnih urah.

Nemčila je dolžna z ozirom na mirovno pogodbo vrniti našim državljanom takoli vse premično in nepremično premoženje, kakor tudi vse pravice iz vsakih vrst interesov. Naši državljani zahtevajo, da se jim mora vrniti imetje v naravi, tudi v primeru, ako je bilo za vojne proda-

no (likvidirano). Poleg tega imajo pravico zahtevati odškodnino za škodo, ki so jo utrpeli pri tem, da se je njihovo imetje, ki se nahaja v Nemčiji, sekvestriralo ali likvidiralo. Zato se pozivajo, da naj svojo škodo prilavijo takoli oddelku za izvršitev mednarodnih pogodb.

Povišanje stojnine. Železnica je bila vsled nepoštenih spekulacij prisiljena povišati stojnino za železniške vozove, tako, da znaša stojnina prosti čas 6 ur; po preteku 6 ur za prvih 24 ur znaša stojnina 5 kron od ure; drugih 24 ur znaša 20 kron; nadaljnjih 24 ur znaša 30 kron, od osmega dne pa se računa za vsako uro 50 kron stojnine. Pripominjamo, da s tem niso prizadeti naši gospodarski krogi, ampak samo spekulanti, ki s svojim postopanjem obtežujejo promet in podražujejo življenjske potrebščine; železniška uprava boče takoli zopet znižala po potrebi zlasti one postavke, ki zahtevajo takoli v prvih dneh omenjeni stojninski povišek.

Izvanredni naravni pojav. Priobčili smo v večeršnjem številu novico o izvanrednem naravnem pojavu, ki so ga opazovali na Koroškem. Tudi v Ljubljani smo omenjenega dne 22. t. m. okoli 7. zvečer opazili ta pojav. Nekateri so mislili, da Osmeljne gore. Tako dve delavki pri tovarni »Uniona«. Z Ljubljanskega gradu se je posebno lepo opazoval ta pojav. Vsakdo je sprva mislil, da je za Orlintovcem tam kje na Koroškem nastal velikanski požar. Ves severni horizont je žarel v divni rdečini. Zdelo se je, kot bi kak svetlobni reflektor bruhal rdeči žar proti nebu.

Pri poljskem konzulatu v Ljubljani so učni načrti in predpisi visokih šol, katere sprejemalo jugoslovanske diake, na razpolago v informativne svrhe. Vsekonkzulat posreduje tudi pri pošiljavi gromotnih sredstev dijakom, kateri študirajo na Poljskem.

Poljski vicekonzulat v Ljubljani poziva vse poljske državljane, ki stanujejo na področju deželne vlade za Slovenijo in Istro in ki bi hoteli preseliti se na Poljsko s svojimi rodbinami in pohištvi, da se oglasijo osebno ali pismeno pri gori omenjenem vicekonzulatu v Ljubljani, hotel »Uniona«, soba št. 2.

Izrečba se je večja svota denarja in nekaj važnih listin na travniku Kranjske hranilnice. Vodovodna c. Odda naj se proti nagradi na naslov listine.

Obsojeni verizniki in navijači. Mesar Ivan Miller je bil obsoljen na en teden dni zopora, ker je na stojnici v Solskem drevoredu prodajal meso po 26—28 K kilogram. — Trgovka Minka Bregant na Dolenjski cesti je bila obsoljena na 200 K globe in pet dni zopora, ker je mleko prodajala po 4 K 50 v. liter. — Edvard Kristan je verizil z blagom. Bil je obsoljen na 200 K globe in 4 dni zopora ter v zapad 26 komadov zefirja in šifona.

Nesramen vlom. Nekli inteligentni gospodje so ponoči vlomili v društveni lokal društva »Jadran« v Narodnem domu ter iz omare odnesli svinčnike, peresnike, stamplilo in nepisane legitimacije.

Kultura.

Koncert »Glasbene Matice« v Ljubljani. Dne 22. t. m. je »Glasbena Matica« nastopila v »Unionu« s svojim močnim pevskim zborom in orkestrom. Koncert je bil zelo dovršen predvajanje nekaj noveljših skladb domačih in čeških skladateljev, kar je nemala zasluga spretnega vodje »Glasbene Matice«, g. Hubada. Novo »Jugoslovansko himno« je uglašil Stanko Premrl. Melodija imponirala je vzvišena, za himno kot tako pa je že skoro preveč naumetničena in se je takt zdel tudi neizbežen. Nekaj drugega je »Solnčna pesem sv. Frančiška«, kompozicija, ki podala res nekaj veličastnega in katere glasbeni efekt povečuje solospjevi, ki sta jih pela gđ. Zikova in g. Levar. Posebno dobra je intonacija verzov pred zadnje kitice »Gorje mu...« in akcentuirani samostojni nastop orkestra ob tej priliki. Kakor kontrast tega in kot zbor blaženih se čuje na to: »Srečen, kdor tvojo voljo izpolni« in ponavljanje prve kitice kot konca. Da se je skladatelj mogel toliko emancipirati, da je potegnil skozi vse delo enotno prevladujočo barvo ne glede na človeka kot najbolj raznoliko čustveno bitje, v tem je glasbeni pomen kompozicije, prava umetniška estetičnost pa teži vendarle v onih delih, ki se direktno pobavilo oziroma merilo na človeško čustvo. Pesem je bila od občinstva z mnogim aplavzom sprejeta in le navzoči skladatelj preletel tudi oseb-

no priznanje. Dve svoji skladbi je dal tudi Anton Lajovic, in sicer je nagoimil v »Pomladnem svetu« toliko čustvenega in čutnega gradiva, da je delo res »sladak napoj iz cvetnih čaš«. Še bolj popolna se zdi »Črna lutnja«, v koje melodijo je posebno fino vtisnili oni skrivnostni čustveni preobrat: »Posel mi je življenje skrivnostno hrepenenje« iz »... kot leli sladko, kot smrt bridko« — v »leli bridko, kot smrt sladko«. Skladbi so sicer malo težji, ali kažejo, da je Lajovic mojster v čutni, še bolj pa čustveni godbi. Zelo simpatični sta skladbi Emilia Adamiča »Bela breza« in »Jezdec«, dve lahki skladbi, v katerih se je skladatelj posebno z uspehom preizkusil v živem pripovedovanju in le žel zato mnogo priznanja. V. Novakova »Nesrečna volna« je že na precel visoki stopnji izrazito finega pripovedovanja, čutnosti in čustvenosti. Posebno razločno el zadnje čutiti iz ponavljanja verza »Saj on pride čez tri leta«, srednje pa iz orkestra, iz katerega dobro zaznavaš usodepolno minevanje časa in prvo skozi vse delo. Žal, da teksti sam ni prav vreden tega lepega dela po svoji sestavi, ker opisuje enkrat delanje pesnik sam, drugič pa govore osebe in le skladatelj za izpopolnitev delanja moral pritegniti med vsako kitico orkester na pomoč. Kompozicija je živa slika in je bila lahko umiliva tudi širši publiki Fibichova »Pomladna romanca« je nekaj večalimani podobnega, vendar na glasha tu ne riše toliko vsebine teksta, kolikor bolj le je dobra niena interpretka in tekstova spremljevalka. »Zbor ciganov« iz »Svevoigre« Vračara« naj le omenim, ker ni v njej nobene nadaljne posebnosti. — Koncert je v celoti pokazal vsestranski napredek »Glasbene Matice« in hvaležnost za užitek je bilo razbrati raz vseh obrazov. »Glasbena Matica« je ena izmed najboljših glasbeno kulturnih institucij v Jugoslaviji. Koncert se ponovi v ponedeljek dne 29. t. m. zvečer. — X.

Začasno nemško - slovensko kemično terminološko kot preddele za bodoči enoten jugoslovanski znanstveni in tehnični slovar namerava izdati kemični institut ljubljanske univerze in vabi tem potom vse interese k sodelovanju. Zbirke izrazov, nasveti itd. naj se v uporabo izvolijo vpsolati kemičnemu institutu univerze v Ljubljani, realčno posloje.

Repertoar kraljevskega slovenskega gledališča v Ljubljani. Ope: ra: V ponedeljek zaprto. V torek, »Ksenija — Pagliacci«. Abon. C. V sredo »Jongler«. Abon. A. V četrtek, petek in soboto zaprto. V nedeljo »Mignon«. Izven abon. V ponedeljek »Jongler«. Izven abon. — Dram: V ponedeljek »Nora«. Abon. E. V torek »Protekcija« v prid obolelemu članu g. Ločniku. Izven abon. V sredo »Golgota«. Abon. D. V četrtek, petek in soboto zaprto. V nedeljo popoldne »Golgota«. Izven abon. Zvečer »Trnulčica«. Izven abon. V ponedeljek popoldne »Trnulčica«. Izven abon. Zvečer »Beneški trgovci«. Izven abon.

Marionetno gledališče. V torek, dne 30. marca, nedeljo, dne 4. aprila in ponedeljek, dne 5. aprila »Snegulčica« ob 5. uri popoldne.

Iz Slovenije.

Kemnik. (Razmere kovinarjev.) Tukajšnja tovarna železnine, ki je last Zagrebačke banke, plačuje svoje delavce tako, da je sramota. Kljub temu, da se hrana vsak dan podraži, imajo spretne ključavničari le od 18 do 28 K na dan. Kar je za mlajših ključavničarjev, pa pri največji varčnosti trpijo pomanjkanje. Kako naj revež s takšno plačo preživi sebe in družino, če stane hleb kruha, ki tehta 20 dkg 3 K in poleg tega še plača stanovanje in druge potrebščine? Če pa se kdo še toliko predrzne, da prosi nadmostra V. Inženirja ali direktorja, za povišanje plače, imajo ti gospodje zmiraj pripravljeno besedo: »Če ti ni prav, vzemi knjigo in hodi z Bogom!« — Da ne bodo naše prošnje glas vpijočih v puščavi, bo treba drugih korakov.

Vevče. (Klerikalna zahrbtnost.) Čitali smo v eni izmed zadnjih števil »Večernega lista« nekako pismo, kakor da bi ga bili pisali naši sodruzi g. pisarniškega ravnatelja, v katerem se grozi, da ga baje vržemo iz pisarne, ako se ne ugod v vseh oziirih socialnim demokratom in ako bo paktiral s klerikalci. Kakšno nesramno podtikanje le to od strani klerikalcev, ki bi nas radi utopili v žlici vode. Ker nas v poštenem boju ne morejo premagati,

se poslužuje zahrbtnih intrig. Stvar je bila v resnici tale: Pismo je bilo res poslano na pisarniškega ravnatelja, pisali pa so ga klerikalni intrigantje samo z namenom, da bi nas očrnil. Da pa bodo delavci vedeli, kakšni intrigantje in zahrbtnježi so ti klerikalci in se jih bodo v prihodnje mogli ogibati kakor kužne bolezni, polasniro zadevo pisma, potem si naj vsak sam presodi. — Naš sodruz Kamnar je že opetovano prosil, da se mu da večje stanovanje, ker mu je sedanje premajhno za številno družino. Stanovanje mu je namreč bilo že obljubljeno. Ravno za isto stanovanje pa je prosil tudi ključavničar Rozman, čeprav ima že dve stanovanji in dela kot obrtnik za sebe in ne za tovarno. Ker pa zastopa nekaj nezavednežev, misli klerikalci, da se mu godi krivica in da mora na vsak način dobiti stanovanje. In ker se niso upali z odkritosrčnostjo, so začeli z intrigami proti našim sodrugom. Tako je prišlo torej do tistega pisma, ki ga sedaj klerikalci podtikajo našim sodrugom samo zato, da bi škodovali ugledu naše stranke, ki uživa zaupanje večine delavstva, iz tega je razvidno, s kakšnimi ljudmi imamo tukajšnji sodruzi opraviti.

Ptuli. (Stvarno glede popravka g. dr. Tone Gosaka.) K dopisu iz Ptula in popravku gospod. doktorja Gosaka nam pošilja izvestiteli naslednja polasnila: Nekdo je v Prešernovi ulici št. 8 kupil hišo. Z vlogo na okrajno sodnišče z dne 26. januarja 1920 je ta nekdo s pomočjo svojega pravnega zastopnika g. dr. Gosaka odpovedal vsem devetim strankam stanovanje. (Vidi sodni akt!) Ker se to ni posrečilo, razun pri eni stranki, ki se je ravnala po besedah gospoda odvjetnika, je v vlogo z dne pres. 23. februarja 1920 na mestni urad pod št. 287/1—2 napravil g. dr. Tone, da naj mestni urad odredi komisijonarni ored, če je res potreba popravit. Se isti dan se je vršil komisijonarni ored in se je ugotovilo, da je hiša res potrebna popravit, vendar pa je komisija izjavila, da lahko stranke ostanejo v hiši, ter da se popravi le delno izvrše, to je stanovanje za stanovanje. — Z odlokom stanovanjske komisije se je obvestilo g. Gosaka, da se vsled teh razlogov ne ugod zahtevi, da bi se vrlo teh 9 družin na cesto in se je sklicevala na poročilo komisijonalnega oreda. Torej to je, ne pa da je oredna komisija zahtevala, da naj se vrže 9 strank na cesto! Kot kroniko moram se zabeležiti, da je ena stranka morala na cesto, ter da ni imela skoraj 8 dni stanovanja, ter je stanovala v veži št. 14 v isti ulici. Toliko v polasnilo, da bo ljudstvo vedelo, kakšna »krivica« se godi gospodu demokratu dr. Tonetu. — Parvus

Celje. (Pekovski mojstri v Celju.) Dva meseca že čakalo pekovski pomočniki na rešitev svojega gromotnega položaja a žal vse zastoj! Merodajne oblasti se ne zgnejo, kadar se gre za rešitev delavskega vprašanja. V interesu javnosti smo primorani malo posvetiti v pekarno Antlel—Naslednik, da bo delavstvo vedelo, kdo le tam pravi mojster. Kot gospod fungira bivši natak, kot pomočnik pa g. Zorko Matija. Zadnji je dal svoje ime za obrt. Sedaj se na odlikule s tem, da delavcem plačo odbija. Vrtega tudi učencem ne da perila, akoravno le to v učni pogodbi vpisano. Gospodje, tako ne gre več, izkoriščanja delavske mladine mora biti enkrat konec!

Mučil Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udi. Malo Fellerjevega pravega Elza-fluida, in odpravljena so bolečine! 6 dvojnatih ali 2 velikih specialnih steklenic 36 K. Fellerjev Elza mentolni črtnik, en komad 4 K.

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 škatlic 18 K. — Pravi balsam 12 steklenic 36 K. — Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 15 K. — Omot in poština posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elzatrž št. 252 (Hrvatsko).

—C— 930

Izdajatelj Ivan Milnar.
Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.
Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA ŠTEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENIM ZAVZETOM

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAMODERNEJE PLAKATE IN VABILA
ZA SHODE IN VESELICE

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA
TISKANJE CASOPISOV, KNJIG,
BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA

Slamnike

barva v vseh niansah in čist
tovarna JOS. REICH.

Čebulček,

grahora in grah

se dobi najceneje in najbolje v

trgovini s semenj SEVER & KOMP.,
Ljubljana, Wolfova ulica, št. 12.

Nudim po najnižjih dnevnih
cenah kakor:

Fino sir (med) v sodcih po 25 kg
zlatorog milo
mazilo za čevlje 1/4, 1/2, 3/4 kg
prave tržške bičevnike, gladke in pobarvane
loščilo 1 in težke biče

381
Osvald Dobeic
trgovina z mešanim blagom na debelo.
LJUBLJANA, Sv. Jakoba trg št. 9.

Nadkurjač

(Brennmeister)

se sprejme za okroglo peč (Hofmannova peč, Schmauchsystem) pri prostem stanovanju, razsvetljavi in kurjavi takoli opekarni Lajtersperg, Maribor.

ALKO veletrgovina žganja, družba z oml. z.
Ljubljana (Kolizej). Telefon interurban 131.

Velika zaloga slivovke, tropinovca, brinjevca, ruma, konjaka in likerjev po najniž. cenah.
Pri odjemu celih vagonov izjemne cene.
Sprejmejo se zmožni zastopniki za Slovenijo.

Sprejme se takoli

hišnja v trg. hišo

proti visoki plači in dobri hrani. Ravno tam se sprejme tudi **sluškinja** za vsa hišna dela. Naslov pove upravništvo »Naprej«.

376

Kamnolomski delavec

za marmor za Pohorje (Konjice), ki zna dobro uklesavati (ritzen) in bosirati, se išče za takoli. Plača po dogovoru. Ponudbe na **Ivan Kullich**, kamnolomski mojster, Celje.

377